

Preek Psalm 119: 1-18 HSV

Broeders, zusters, ik weet niet hoe dat bij u thuis gaat aan tafel. Maar volgens mij gaat het in de meeste gezinnen wel een beetje hetzelfde. Bidden, in stilte of hardop, en bijbellezen aan tafel. Goede gewoonten. Ongetwijfeld zal het bij u ook wel eens zo zijn dat er in één keer haast is. Eén van de kinderen moet naar sport, muziek of in het gunstigste geval naar catechisatie, of pa moet naar de kerkenraad en dan moet er nog even gauw gelezen worden. “Lees maar een kort stukje, een Psalm of zo” zeggen we dan. Wij wisten vroeger dan heel goed dat het niet Psalm 119 moest zijn, dat was de langste . Psalm 117 kwam dan beter uit. Dat is de kortste.

Vandaag heb ik dus de eerste 18 verzen uit die lange Psalm 119 voorgelezen. Psalm 119 is een loflied op de wet. De bijbelvertalers van de HSV hebben de titel *vreugde over de wet* meegegeven aan deze Psalm. Ja, dan vraag je je toch af wat je daarmee moet. Een ellenlange Psalm over de wet, vreugde over de wet nog wel. We zijn toch Nieuwtestamentische christenen, Evangelische christenen zelfs. Die hebben niet zoveel met de wet. We doen in onze diensten ook niet aan de tien geboden lezen en zo. Want zeggen we dan, we zijn niet meer onder de wet, maar onder de genade. De wet is vervuld.

Allereerst wil ik dan graag opmerkingen dat de bijbel op verschillende manieren over de wet spreekt. Als Paulus zegt in de Galatenbrief dat gelovigen uit niet joodse volkeren niet onder de wet zijn, en dat de werken der wet ons niet redden, dan is hij in discussie met Joodse christenen die willen dat de gelovigen uit de volken zich laten besnijden, de sabbat gaan houden en de spijswetten naleven. Die dingen, houdt Paulus de gemeente voor, voegen niets toe aan je redding. Christus redt. Als je voor je redding iets van het naleven van deze voorschriften verwacht heb je het niet begrepen.

Maar we moeten nu wel uitkijken om die woorden van Paulus dat we niet onder de wet zijn, gaan toepassen op elke plaats waar het woordje ‘wet’ in de bijbel voorkomt. Dan gaan we de bijbel laten buikspreken. Bovendien heeft het woordje ‘wet’ in onze taal veel meer een negatieve lading dan het Hebreeuwse woord Thora. Het woordje ‘wet’ roept iets op van ‘dit mag niet’ en ‘dat mag niet’. Maar thora betekent eigenlijk zoiets als onderwijzing. Wij denken bij het woord ‘wet’ al heel gauw aan de 10 geboden, beter gezegd de 10 woorden van het verbond, maar dat woord ‘thora’

wordt meestal gebruikt voor de vijf boeken van Mozes, en soms zelfs voor de hele toenmalige bijbel, die wij kennen als het Oude Testament. En als met het woord 'wet' het hele Oude Testament bedoeld wordt, dan kunnen we toch niet zonder meer zeggen dat de wet niet meer geldt.

Want daar gaat het hier om. De schrijver van Psalm 119 heeft een loflied op de Thora geschreven en hij heeft daarbij het hele woord van God voor ogen. Dat blijkt alleen al wel uit dat overbekende 105^e vers: *Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad*. Wij betrekken dit vers met een gerust geweten op de hele bijbel, Oude en Nieuwe Testament. En dat mag ook.

We weten trouwens helemaal niet wie de schrijver van deze Psalm is. Er staat geen naam boven en ook uit de tekst is niet op te maken wie hij is. Naar alle waarschijnlijkheid is hij nog niet oud. In vs. 99 en 100 zegt hij dat hij meer inzicht heeft dan de ouden en dat hij verstandiger is dan al zijn leraren. Eén ding mag wel gezegd worden over deze schrijver. Hij is zeer creatief. In de SV en ook in de HSV kun je dat mooi zien. In de kantlijn staat bij iedere pericop een letter van het Hebreeuwse alfabet. Het is een soort ABC. In het Hebreeuws begint de eerste pericop met de eerste letter, de Aleph en zo gaat het verder tot de laatste pericop met de laatste letter, de Taw. 22 Pericopen, 22 verschillende beginletters. In de NBV vertaling zijn de pericopen gemerkt door een sterretje.

- De schrijver van deze Psalm gebruikt allerlei verschillende woorden voor de onderwijzingen van God. Kijk maar even mee.
 - vs. 1 welzalig...die in de *wet* van de HERE gaan
 - vs. 2 ...welzalig wie Zijn *getuigenissen* in acht nemen
 - vs. 3 ...maar in Zijn *wegen* gaan
 - vs. 4 U hebt geboden om Uw *bevelen* ten zeerste in acht te nemen
 - vs. 5om Uw *verordeningen* in acht te nemen
 - vs. 7wanneer ik Uw rechtvaardige *bepalingen* geleerd heb
 - vs. 9 Als hij dat bewaart overeenkomstig Uw *woord*.
 - vs.11 Ik heb Uw *belofte* in mijn hart opgeborgen
- Enz., enz.....

De schrijver is lyrisch over de onderwijzingen van God. Dat woord is hem zo onnoemelijk veel waard. In vs. 72 jubelt hij dat Gods woord hem meer waard is dan duizenden stukken goud en zilver. Als ik dat lees dan komt dat best even binnen. Ik zal je eerlijk zeggen dat ik in mijn boekenkast zo ongeveer alle nederlandse vertalingen heb staan, plus de griekse en hebreeuwse grondtekst, twee engelse vertalingen, een duitse, een franse, een evangelie in het zuid-afrikaans en zelfs een evangelie in het drechts. En ik ben daar ook wel heel erg gek op. Evenals op alle verschillende bijbelcommentaren. Maar om nu te zeggen dat ze meer waard zijn dan duizenden stukken goud en zilver. Daar moest ik over nadenken.

En ik vermoed dat dat bij jullie niet anders is. Mag ik dat eens vragen? Hoe zie jij je bijbel eigenlijk? Goud, zilver? Beseffen wij eigenlijk nog dat die bijbel de meest kostbare woorden van de levende God bevatten. Alles wat we met zekerheid over God kunnen zeggen komt uit de bijbel. De schrijver van deze Psalm heeft die ontdekking gedaan. En hij wil daarom niets liever dan die woorden van Gods onderwijzingen in zijn hart bergen, zo zegt hij in vs. 11. *Ik heb Uw belofte in mijn hart opgeborgen.* De NBG heeft hier: *ik berg Uw woord in mijn hart.*

Nou past dat niet zo heel erg bij ons, bijbelteksten leren. Amerikanen zijn wat dat betreft heel anders. Zij zien in bijna alles wel iets om er een wedstrijd van te maken. Het schijnt dat als je in de Verenigde Staten in een grote winkel komt, dat je daar bijna altijd een galerij aantreft met portretten van de medewerkers van de week. Het competitieve zit de Amerikanen in de genen. Wedstrijden vinden zelfs plaats op kerkelijk terrein. Wie is de beste prediker van het hele land? Wie de beste christelijke zanger? Wie heeft de meeste Bijbelkennis? Je kunt het zo gek niet bedenken of kerken en christelijke organisaties schrijven er een wedstrijd voor uit.

Het schijnt dat dit jaar in de Texaanse stad San Antonio het 12,5-jarig jubileum gevierd wordt van de nationale wedstrijd memoriseren van Bijbelgedeelten. Let wel: gedeelten. Het gaat er niet om dat de deelnemers geïsoleerde Bijbelteksten vanbuiten kennen, maar om perikopen of zelfs hoofdstukken. De deelnemers aan deze competitie variëren in leeftijd van tien tot achttien jaar. Zij krijgen zes weken voorafgaand aan de wedstrijd een lijst van Bijbelhoofdstukken die ze geheel uit het hoofd moeten leren. In totaal gaat het om vijftig hoofdstukken, bekende en onbekende. Van de deelnemers wordt niet alleen verwacht dat ze zonder haperen de geselecteerde Schriftgedeelten kunnen opzeggen, maar ook dat ze dit op een goede,

meeslepemde manier doen en –zeker niet onbelangrijk– dat ze daarnaast in eigen woorden kunnen weergeven wat de inhoud van de Bijbelgedeelten is. Typisch Amerikaans zullen de meesten van ons zeggen.

Ook in de bijbelse tijd lieten Joodse vaders hun kinderen hele gedeelten uit het hoofd leren. Zo staat dat ook in Deut. 6:7: *u moet deze woorden uw kinderen inprenten*. Toch moeten we deze woorden goed verstaan. Het gaat niet om in je hoofd stampen en opdreunen. Vlak voor de opdracht om de woorden in te prenten bij de kinderen staat dat deze woorden in je hart moeten zijn. Dat is echt iets heel anders dan domweg in je hoofd stampen. Je hart is in de bijbel de zetel van je verstand waarmee je geloofskeuzes maakt. Met andere woorden, je hebt de woorden van de bijbel niet alleen opgeslagen in je hoofd, maar je hebt geleerd om die bijbel ook toe te passen in je leven. Tussen twee haakjes, het is wel grappig dat ‘uit het hoofd leren’ in het Engels vertaald ‘to learn by heart’ is. Uit het hart leren. Daar is het altijd om te doen bij Gods woord. En dat heeft die schrijver van Psalm 119 geleerd. Hij heeft de woorden van God in z’n hart opgeslagen en nu heeft hij daar heel veel gemak van bij het leven als gelovig mens. Laten we maar eens kijken welke praktische lessen hij ontdekt heeft.

De eerste praktische les die Psalm 119 geeft is dat het woord in je hart je behoedt voor zondigen. vs. 11: *ik berg Uw belofte in mijn hart opdat ik tegen U niet zondig*. Laten we dat nu eens heel praktisch maken. Ik kom in de samenleving steeds vaker jongens en meisjes tegen die over onderwerpen als ongehuwd samenwonen en seksualiteit nauwelijks weten wat de bijbel daar over leert. Van huis uit hebben ze misschien wel geleerd dat seksualiteit binnen de grenzen van het huwelijk zou moeten thuishoren, maar meestal gaat de kennis erover niet verder dan ‘het heurt en het mag niet....’. Maar als je met dit onderwerp bezig gaat en je bestudeert de bijbel en je hebt die woorden ook in je hart opgeborgen, dan zullen die woorden je zeker helpen om verantwoorde keuzes te maken en ook daadwerkelijk naar Gods principes te leven. En dat is hard nodig, want op dit terrein hebben we niets te verwachten van de media of de filmwereld.

Een tweede praktische les. *Uw getuigenissen zijn mijn bron van blijdschap, zij zijn mijn raadgevers (24)*.

De bijbel staat boordevol adviezen als het gaat over ons leven met God en onze

medemens. En die woorden zijn vaak zo ontzettend praktisch. Laat ik één voorbeeld geven. *Efeze 4:26: Laat de zon niet ondergaan over uw boosheid.* Ik heb al eens eerder verteld dat Marja en ik deze regel in ons gezin en in ons huwelijk hebben praktisch gemaakt. Wij hebben dit woord als raadgever gebruikt en afgesproken dat we nooit de deur uitgaan of gaan slapen als het niet goed is tussen ons. Ik kan je niet zeggen hoe blij ik ben met zo'n simpele afspraak. Een bron van blijdschap zegt Psalm 19. Deze afspraak heeft ons geholpen om een goed stabiel huwelijks- en gezinsleven op te bouwen. Gaat dan altijd alles goed? Nee. Maar het krijgt niet de kans om wortel te schieten. Hoe langer een conflict tussen mensen blijft bestaan hoe moeilijker het wordt om het op te lossen. Laat de zon niet ondergaan over uw boosheid. Zo geef je de duivel een voet tussen de deur.

Een derde praktische toepassing uit Psalm 119 vinden we in vs. 46: *ook zal ik voor koningen spreken over Uw getuigenissen en mij niet schamen.*

Nu weten we niet precies of de schrijver daadwerkelijk voor koningen getuigenis heeft moeten afleggen van z'n geloof. Iemand bij wie we dat wel zien in het NT is Paulus. Hij legt in Handelingen 26 vrijmoedig getuigenis af van zijn geloof voor koning Agrippa. De kans dat wij tegenover een koning komen te staan om van ons geloof te getuigen zal niet groot zijn. Maar dat is ook niet de les van dit vers. Als wij Gods woorden in ons hart bergen, dan geeft dat zekerheid en vertrouwen, wie we ook maar voor ons hebben. Hoe beter je je bijbel kent, hoe meer zelfvertrouwen en hoe minder schaamte. Mijn ervaring is dat het kennen van je bijbel, en ook weten waar het staat enorm bijdraagt aan de vrijmoedigheid om te getuigen.

Nog een praktische les. Vers 52. *Ik heb gedacht aan Uw oordelen van oude tijden af, HERE, en heb mij getroost.* De NBG heeft hier: *als ik denk aan uw verordeningen dan ben ik getroost.* Dit hoeft bijna geen uitleg. Woorden van God kunnen zo enorm troostend en bemoedigend zijn. Denk maar aan de woorden van Romeinen 8:38. *Want ik ben ervan overtuigd dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch krachten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God in Christus Jezus onze Here.* Bemoedigende woorden die je heel diep in je hart mag opbergen. Niets kan mij buiten het bereik van Gods liefde brengen.

Ik geef nog één praktische les uit Psalm 119 door. Wie Gods woord in z'n hart bergt wordt wijs, krijgt inzicht. Dat vertelt de psalmist op verschillende plaatsen.

vs. 100: ik heb meer inzicht dan de ouden.....

vs. 104: door Uw bevelen krijg ik inzicht.....

vs. 130: het opengaan van Uw woorden geeft licht, het schenkt eenvoudigen inzicht.

Wijsheid is wat anders dan kennis. Kennis heb je in je hoofd opgeslagen. Iemand met veel kennis die weet veel. Maar wijsheid heeft meer te maken met inzicht, onderscheidingsvermogen. Wijsheid komt uit Gods woord en wordt je geschonken door de Geest. Je kunt veel kennis hebben, en toch niet wijs zijn. En andersom, je kunt niet meer hebben dan de lagere school, maar toch heel wijs zijn. Levenswijsheid ontstaat door je wandel met God. Door het woord van God tot je te nemen, door je door dat woord te laten leiden en door gebed.

De schrijver van Psalm 119 heeft het ontdekt hoe praktisch dat woord van God is. Het helpt hem om niet te zondigen.

Gods woord is zijn raadgever.

Gods woord helpt hem om vrijmoedig te getuigen.

Gods woord biedt troost.

Gods woord geeft inzicht.

Al deze dingen heeft de schrijver van deze lange Psalm ervaren. En dat maakt dat hij die woorden van God meer waard vindt dan goud en zilver. Hij kan er niet genoeg van krijgen. De liefde voor Gods woord heeft hem gemotiveerd om dit lange loflied te schrijven, in een creatieve dichtvorm nog wel.

Ik hoop dat zijn voorbeeld jullie mag motiveren om je bijbel 'stuk' te lezen. Want in die bijbel ontmoet je je Schepper. In die bijbel laat Hij zich in z'n hart kijken. En door die bijbel leer je Gods wil kennen. Heel praktisch. Met recht zegt de dichter dat Gods Woord een lamp voor je voet is en een licht op je pad. AMEN

Februari 2016

G.P. Hartkamp

Wapenveld

